



## Türkiye Ekonomisi IMF'ye Dış Borç ve Dış Kaynak İhtiyacı Nedeniyle Bağımlı

Ahmet YETİM

Türkiye ekonomisi, 2007 ortalarında Amerika'da başlayan ve dünya ülkelerinin neredeyse tamamına yakını olumsuz etkileyen küresel kriz fırtınasına yakalanmış durumda.

Ülkemizde başta büyüme hızı ve dış ticaret dengesi olmak üzere, sanayiden ticarete, ulaşımdan haberleşmeye kadar tüm sektörlerde daralma yaşanıyor.

İhracat ve ithalatımızın yoğun olduğu dünya pazarlarının daralması ise dış ticaretimizi de daraltmakta, büyüme hızını ise aşağıya çekmektedir.

Dolayısıyla ekonomik gelişimin motoru konumundaki ihracat-ithalat faaliyetlerinin canlanması küresel ekonominin de canlanmasına bağlı görünmektedir.

Diğer taraftan her yıl tasarruf açığı verilen ekonomimizde, yoğun kısa vadeli küresel sermaye ve dış kredi ihtiyacı her geçen yıl artmaktadır.

Özelleştirme portföyünde bütçede ferahlama yaratacak kamu işletmesi kalmaması, üstelik varlık fiyatlarının düşmesi, bu yolla ek finansman olanağını da ortadan kaldırmaktadır. Kaldı ki iç talepte de ekonomiye ivme verecek bir işaret şimdilik görünmüyor.

Dolayısıyla bu yıl ne özel tüketim ne de özel yatırımlarda pozitif bir değişim beklenmiyor.

Özellikle otomotiv ve dayanıklı tüketim malları yılın ilk yarısında bu düzeydeki durgunluğunu sürdürecektir görünüyor.

Para politikasında sağlanan gevşeme yahut maliye disiplini verilen ödünler de, doğrudan etkileri dışında, büyümeyi canlandıracak güçte olmayabilir.

Ayrıca yurtdışından sağladığımız ve bu yıl ödememiz gereken özel kesim dış borçlarının da bu yıl geri ödenmesi var.

Bu yıl özel sektör dış borçları 196 Milyar Doları aştı.

Sadece 2009'da özel sektörün geri ödenecek dış borç tutarı 50 Milyar Doların üzerinde bulunuyor.

Diğer taraftan küresel krizin ihracat ve ithalatı daraltması nedeniyle 41,4 Milyar Dolar olarak gerçekleşen cari işlem açığı da dış borçlanma ve kısa-orta-uzun vadeli yabancı sermaye ihtiyacını artırıyor.

IMF ile yapılacak yeni bir anlaşma bu borçların ödenemeyen kısmını tamamlayacağı gibi, kredi koşullarında olanakların genişlemesini de sağlayacaktır.



Bu anlaşmanın şimdiye kadar gecikmesi ise Türkiye ekonomisi üzerindeki kırılganlığı daha fazla arttırıyor, ekonominin büyümesini negatif yönde etkiliyor.

Kaldı ki IMF'nin son tahminlerine göre de Türkiye ekonomisi bu yıl yüzde 1,5 küçülecek.

Bu da krizin merkez üssü ABD ekonomisinin daralma oranıyla aynı düzeyde gerçekleşeceği anlamına geliyor.

Büyük boyuttaki cari açık ve birikmiş özel kesim borçları bu yıl dış destek olmadan finanse edilemeyecek gibi görünüyor.

Çünkü Batı'daki mali sistem son krizde oldukça yara almış durumda.

Kimsenin kimseye yardım edecek mecali yok. İşte IMF'ye ihtiyaç da bu nedenle ortaya çıkıyor.

IMF ile yeni bir anlaşma ise sıkı bir mali disiplin anlamına geliyor.

Çünkü IMF, kronik olarak dış açık veren bir ülkeye borç para verdiğinde, tasarruf oranının yükseltilmesini, yani tüketimin daraltılmasını istiyor.

Bu da faizleri yukarı çekerek, ya da sıkı mali disiplinle elde edilebiliyor.

Fakat iç borcun yüksek olduğu bir ülkede faizlerin yukarı çekilmesi aksine tasarruf oranını azaltabilir.

Çünkü devletin borç yükü artabilir. Bu nedenle tek seçenek olarak mali disiplin kalıyor.

IMF'nin olmadığı bir denklemde, yani mali disiplinden ödün vererek iç talebin canlandırılması ile krizden çıkışın ise mevcut dengeler nedeniyle kolay olmayacağı anlaşılıyor.